

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin.

MATKARAPORTTI

**TÄKY-opintomatka
Ruotsi
25.-27.6.2012**

Kuva: Ilona Helle

Ilona Helle, Keski-Suomen ELY-keskus
Hannu Vuoriniemi, MTK-Keski-Suomi

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

MATKARAPORTTI

Täky+ -hanke, n:o 2137

Opintomatka Ruotsi 25.-27.6.2012

JOHDANTO

Matkan tavoitteena oli luoda osallistujille uusia edellytyksiä ennakoida maaseudun eurooppalaisessa toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia tutustumalla Ruotsin maatalouteen, ympäristöhallinnon toimintaan ja maaseutu ympäristön hoitotoimenpiteisiin sekä niihin liittyvään tukijärjestelmään.

Matkalle osallistui yhteensä 26 henkilöä, joista matkanvetäjinä oli kaksi Täky-koulutushankkeen työntekijää. Lisäksi ryhmällä oli käytössä tulkki (Riitta Koivisto/Teamkoivisto). Matkaohjelma aikataulutuksineen on luettavissa raportin liitteestä 2.

Tutustumiskohteet hankittiin Keski-Suomen ELY-keskuksen ja MTK-Keski-Suomen kontaktien kautta. Paikallisina yhteistyökumppaneina oli Södermanlänдин lääninhallitus, Agrimarket ja Berner oy. Opintomatka kesti kolme päivää aikana 25.–27.6.2012. Matkan ajoreitti on esitetty liitteessä 1.

Matkalaiset bussissa ja maastossa (Kuvat: Hannu Vuoriniemi).

YLEISTÄ RUOTSIN MAATALOUESTA

Maan pituus pohjois-etelä-suunnassa on 1 572 km. Väkiluku oli 9 242 595 miljoonaa asukasta vuonna 2008 ja väestötiheys 22 henkilöä / km². Keskimääräinen lämpötila: Lund 9,4 °C / Karesuanto -0,2 °C.

Ruotsin pinta-alasta noin 55 % (22,7 milj. ha) on metsää. Ruotsin metsävarat ovat 3 mrd. m3. Näistä 42 % on kuusta, 39 % on mäntyä, 11 % koivua ja 6 % muita lehtipuita. Ruotsi on Kanadan jälkeen maailman toiseksi suurin sahattujen havupuutuotteiden viejä.

Ruotsin maatalous

Ruotsissa on pitkänä maana maataloudelle erilaiset olosuhteet eri osissa maata. Kasvukausi on lähes 100 päivää pidempi Etelä-Skånessa verrattuna maan pohjoisimpiin osiin. Maasta on 2,7 miljoonaa hehtaaria maatalousmaata, se on maa-alasta noin 10 %. Suuri osa viljelymaasta on keskittynyt maan etelä- ja keskiosiin. Rakenne muutosten myötä maatilojen lukumäärä on vähentynyt noin 70 000 tilaan ja niiden koko on suurentunut. Maatilojen keskimääräinen viljelyala on 32 hehtaaria. Vielä 50-luvulla maatiloja oli yli 280 000

Hehtaaria	1961	1970	1980	1990	2000	2002	2007
2,1-10,0	141 652	73 539	44 722	36 352	25 894	23 575	23 100
10,1-50,0	83 672	71 354	59 874	47 546	34 794	31 298	30 691
50,1 -	7 596	10 471	13 286	15 361	16 110	16 077	18 006
Koko	232 920	155 364	117 882	99 259	76 798	70 950	71 797

Maatilojen lukumäärän ja tilakoon kehitys Ruotsissa vuosina 1961–2007.

Merkittävimmät tuotteet ovat viljat, sokerijuurikas, peruna, liha sekä maitotaloustuotteet. Rakennemuutoksen seurauksena erikoistuminen on yleistynyt, esimerkiksi viljatuotantoon, nautakarjan- tai sikojen kasvatukseen, maidon tuotantoon jne. Ruotsin maatalous on ollut eurooppalaiseen mittakaavaan nähden tehokasta. Siksi liittyminen Euroopan Unioniin 1995 aiheuttanut maataloudelle kriisiä, päinvastoin, monet viljelijät hyötyivät lisääntyneestä tuesta. Maatalouden osuus Ruotsin BKT:stä on vain 2 % (2007), kuitenkin 80 % kulutustarpeesta saadaan kotimaisesta tuotannosta. Elintarviketeollisuus, jolla on laajat vientimarkkinat, on neljänneksi suurin teollisuustuotannon ala. Huonekaluketju IKEA:n levittäytyminen maailmalla on lisännyt niiden yhteydessä myytävien ruotsalaisten elintarvikkeiden tunnettuutta.

Lähde: finpro / Ruotsin maaraportti ja Ruotsin tilastokeskus.

MAANANTAI 25.6.2012

Ensimmäinen päivä aloitettiin matkaamalla Linja-autolla Keski-Suomesta Helsinki-Vantaan lentokentälle. Matkaa taitettiin reittiä Pihtipudas-Viitasaari-Hirvaskangas-Jyväskylä-Vaajakoski-Joutsa-Helsinki.

Ruotsiin saavuimme klo 9.00 paikallista aikaa, josta jatkoimme matkaa ruotsalaisella linja-autolla kohti ensimmäistä tutustumiskohdetta. Saavuimme aikataulusta hieman myöhässä Nynäsin luonnonsuojelualueelle, jossa alkajaisiksi nautimme lounaan Nynäsin linnan Orangeriet –ravintolassa (www.nynasslott.se). Nynäsin linnaa hallinnoi Södermanlandin lääninhallitus.

Vasemmalla yleisölle avoin Nynäsin linna ja oikealla linnan kasvihuoneen yhteydessä sijaitseva Orangeriet -ravintola (Kuvat: Ilona Helle).

1. NYNÄSIN MAATALOUSOPPILAITOKSEN PIHATTONAVETTA

Ensimmäisenä kohteena lounaan jälkeen tutustuimme Nynäsin alueella toimivan maatalousoppilaitoksen pihattonavettaan. Esittelijänä oli maatalousoppilaitoksen toimintaa johtava Ulf Segerström ja pihatton käytännön töistä vastaava tilanhoitaja Johan Gustafsson.

Nynäsin maatalousoppilaitos on luontolukio ja se sijaitsee luonnonsuojelualueella. Nynäsissä toimiva oppilaitos on Södermanlandin lääninhallituksen alainen. Luontolukioita on yhteensä noin 30-40 kpl, joko yksityisinä tai lääninhallituksien alla. Yksityisillä oppilaitoksilla on korkeat opiskelijamaksut n. 130 000 – 150 000 kr/vuosi (14 600-16 800 €). Maksullisuus ei valitettavasti takaa korkeaa opetuksen tasoa. Vastikään tullut lakimuutos on tuonut vaikeuksia koulutusosalalle, koska opiskelijat voivat olla täysin vailla käytännön kokemusta aloittaessaan yliopisto-opinnot; esimerkiksi eläinlääketieteen yliopisto-opiskelijat.

Nynäsissä opetuksen päälinjat ovat maatalous, hevoset ja riistanhoito. Oppilaita on 220, oppilasmäärä on vähentynyt 25 % kahdessa vuodessa. Oppilaista 60 % on naisia ja 40 % miehiä. Kuudesosa opiskelijoista on viljelijöiksi aikovia, muut aikovat muuhun ammattiin. Pääsääntöisesti oppilaitoksesta valmistuvat maatalouden ammattilaiset työllistyvät hyvin. Vasta valmistuneen palkka on arviolta 17 000 - 19 000 kr/kk (1 900-2100 €) ja esimerkiksi isosta lypsykarjasta vastaavan karjanhoitajan palkka on noin 30 000 kr/kk (3 300 €).

Yhteensä koko Nynäsin alue käsittää noin 4000 ha metsää ja maanviljelystä. Alueen pelloista 100-120 ha on nurmella, 120 ha on syysvehnää ja kevätkauraa ja loput 270 ha sisältää mm. niittyjä ja härkäpapua. Tila on luomussa.

Oppilaitos tuottaa lihaa ja maitoa: tilalla on 180-päinen emolehmäkarja ja lypsykarjaa (ruotsinpunaista, jonka keskituotto on n. 11,5 kg) sekä hevosia. Lihakarjarotuja tilalla ovat simmental, aberdeen agnus, limousine ja hereford. Tilalla risteytetään rotuja (agnus/simmental ja simmental/hereford) laadukkaiden lihasikoiden saamiseksi. Emolehmät poikivat helmikuun tietämillä, jolloin myös vaihdetaan pihatton olki-/turvepohja puhtaaseen. Pääosin tilan tuottama liha myydään oppilaitokselle itselleen ja käytetään sen keittiössä. Agnus/simmental –risteymällä saadaan marmorilihaa, jota markkinoidaan erikoismyymälöihin. Tilalla ei ole omaa teurastamoa, mutta tilamyymälän perustamista on harkittu yhdessä tilakaupan aloittamisen kanssa.

Karja hoitaa laiduntamalla Nynäsin luonnonsuojelualueen luonnonlaitumia, perinnebiotooppeja (betesmark). Perinnebiotoopit ovat perinteisen maankäytön, laidunnuksen ja niiton seurauksena syntyneitä, yleensä erittäin monilajisia ja siten luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä luontotyyppejä. Laidunnus tilan laitumilla on intensiivistä: eläimet syövät ja kasvavat hyvin laitumien tuotolla. Luonnonlaitumia ei saa lannoittaa tai antaa eläimille lisäruokaa, jotta maaperä ei rehevöityisi ja arvokas kasvi- ja muu lajisto sen seurauksena taantuisi. Laidunkauden alussa ja lopussa on sallittua antaa lisäruokaa, jotta sopeutuminen rehuruokinnasta laidunnukseen sujuisi hyvin. Laidunkausi luomukarjalle on pitkä n. 6kk. Koulun saama erityisympäristötuen määrä 3 850 kr/ha (430 €) ja tilatuki on 1 800 kr/ha (200 €).

Emolehmien pihattonavetta on rakennettu vuonna 2007. Sen suunnittelussa on erityisesti panostettu turvallisuuteen ja helppohoitoisuuteen, koska se toimii opetustilana. Navetan kaikki väliseinät ovat säädettäviä ja portit turvallisia joustoportteja. Osastoissa pidetään noin 30 eläintä. Navetan keskellä on käytävä ja päädyssä navettapäällikön toimisto. Navetassa on 6 vasikka-aluetta. Karja on erittäin tottunut ihmisiin ja käsittelyyn. Navetan päätyyn on sijoitettuna myös hoitoalue ja sairaskarsina, jonka on Ruotsin lainsäädännön mukaan oltava lämmitetty. Talvella navetan normaalilämpötila on 2-3 astetta. Käytössä ilmenneitä ongelmia on lähinnä navettaan tiivistyvä kosteus; ilmanvaihto ei toimi kunnolla. Navetassa on enemmän eläimiä kuin ruokintaparsia, siksi eläimillä on vapaa_rehu. Rehua kuluu enemmän ja eläimillä on riski lihoa.

Eläinten ruokintaa varten on kaksi 9x35 m aumaa ja yksi 6x35 m rehuauma. Säilörehua tehdään 100-120 ha alalta. Korkean valkuaispitoisuuden takia (paljon apilaa) rehu ei ole parasta mahdollista lypsykarjalle – heinää pitäisi olla seoksessa enemmän. Niittokertoja kesässä on kolme ja nurmet uudistetaan 2 vuoden kierrossa. Vierailuajanamme kesäkuun 25. päivä ei vielä oltu päästy korjaamaan ensimmäistä satoa kovien sateiden vuoksi. Karjanlanta käytetään tilan peltöjen lannoitteena.

Päivän esittelijöinä ja oppaina toimivat Ulf Segerström ja Johan Gustafsson Nynäsin maatalousoppilaitoksesta ja Ulrika Roos ja Ewa Rosén Södermanlandin lääninhallituksesta. Maatalousoppilaitoksen pihattonavetta oli rakennettu vuonna 2007 (Kuvat: Ilona Helle).

Kommentteja kohteesta:

"Hyvät olosuhteet naudoille, luomun ja käytännön yhteensovittaminen vaativaa" "Hyvä navetta, otettu huomioon eläinten viihtyvyys ja hoitajien turvallisuus" "Pihatosta jäi mieleen mm. käytävä- ja muut ratkaisut: ihmisten ja eläinten turvallisuus." "Maatalousoppilaitoksen navetta oli valtava, mutta ilmeisesti toimii hyvin." "Tehokas työskentelytapa karjanhoitajalla." "Mielenkiintoista kuulla maatalousalan vetovoimasta ja opintosysteemeistä sekä siitä, että tyttöjä on opiskelijoina poikia enemmän. Koulutussisällöistä ei kovin yksityiskohtaisesti tullut tietoa, mutta esim. palkkatasosta oli hyvä kuulla." "[Pihaton] seinien ja kattojen rakenne vaikutti umpinaisemmalta kuin eräissä muissa vastaavissa Suomessa ja Virossa: olikohan ilmanvaihto-ongelmien syy siinä." "Varmaankin tyypillinen Ruotsalainen koulutila." "Melko pienellä porukalla pyöritetään." "Ilmeisen hyvät opetustilat." "Oppilaitoksen toiminta laajaa." "Uudehkot koneet ja navetta." "Opiskeluun hakeutuvien runsaus yllätti." "Hienot rakennukset." "Navetta oli selkeä ja luento pikkutarkka." "Isot luonnonlaitumet, toimiva pihatto ja hyvä esitelmä." "Navetta toimivan oloinen. Oppilaitoksen toiminta jäi epäselväksi." "Opas oli hyvä." "Erilaiset olosuhteet kuin Suomessa, näitä ei voi verrata. Kiva huomata, että Ruotsissa ollaan toiverikkaita." "Vastasiko koulu todella maatalouden työvoiman koulutustarpeeseen? Navetta tarpeeseen nähden monimutkainen." "Koneiden liisuus hyvä idea, jotta opiskelijoilla käytössään uusin tekniikka." "Oltiin pari kasvu-/tukivyohtykettä liian etelässä." "Iso pihatto, tyhjä. Yli 200 opiskelijaa, ilmeisesti lomalla. Ei mikään maailmoja mullistava laitos, mutta toimiva ja tilanhoitaja oli supliikkimies."

2. RUOTSIN YMPÄRISTÖTUKI- JA ERITYISTUKIJÄRJESTELMÄN ESITTELY

Koulutilatutustumisen jälkeen siirryimme sisätiloihin kuuntelemaan luentoa Ruotsin ympäristötuesta. Esittelijöinä toimivat Södermanlandin lääninhallituksen asiantuntijat Ulrika Roos ja Ewa Rosén.

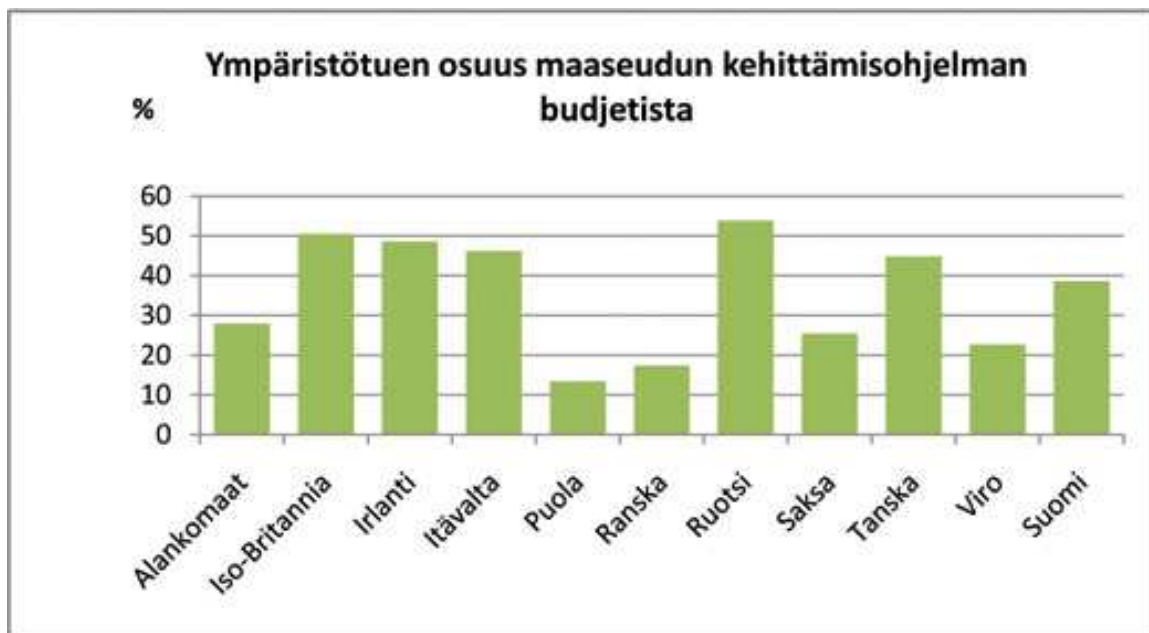

Ruotsin ympäristötukea esittelemässä opintomatkalaisille oli Södermanlandin lääninhallituksen asiantuntijat Ewa Rosén ja Ulrika Roos. (Kuvat: Ilona Helle).

Yhteensä Ruotsissa on 21 lääniä – lääninhallitus on valtion viranomainen. Läänit ovat linkki toisaalta ihmisten ja kuntien ja toisaalta hallituksen, eduskunnan ja keskeisten viranomaisten välillä. Maaherra on lääninhallituksen johtaja, ja hänen tehtävänä on seurata läänin kehitystä sekä tiedottaa hallitukselle läänin tarpeista (Lähde: Södermanlandin läänin verkkosivut, <http://www.lansstyrelsen.se/sodermanland/Fi/Pages/default.aspx>).

Lääninhallitus toimii EU:n ja Ruotsin maatalous- ja maaseutupolitiikan toteuttajana alueellisella tasolla. Maaseudun kehittämisohjelma on meneillään vuosina 2007-2013. Ruotsissa on yleinen tilatuki, jota voi saada pelloille, laitumille ja niityille. Ympäristötuen (Miljöersättning) tavoitteissa painotetaan luonnon monimuotoisuuden ja kulttuurimaiseman suojelua ja noin puolella toimenpiteistä pyritään ylläpitämään tai edistämään luonnon monimuotoisuutta. Vesiensuojelutoimenpiteiksi on laskettavissa noin 38 % toimenpiteistä (TEHO-hankkeen julkaisuja 7/2011).

Tilatuen ja ympäristötuen lisäksi on osittain kansallinen *Kompensationsbidrag* –tuki, jota voi saada tietyillä tukialueilla laitumille, nurmille, viljalle ja perunalle. Ruotsin ympäristötukeen ja muihin maataloustukiin tukitasoineen voi tutustua tarkemmin Ruotsin maatalousministeriön sivuilla: <http://www.jordbruksverket.se> > Stöd > Miljöersättningar.

Ohjelmakaudelle 2007 - 2013 budjetoidun maatalouden ympäristötuen osuus maaseudun kehittämisohjelman kokonaisbudjetista. Lähde: Eurostat maataloustilastot 2009 (Kuva ja teksti: TEHO-hankkeen julkaisuja 7/2011).

Ympäristötuen ei ole kaikille yhteisiä perustoimenpiteitä, vaan tuki jakautuu erillisiin toimenpiteisiin. Osa niistä on alueellisia (alueellisten prioriteettien tuki, utvald miljö) ja osa kohdistuu koko maahan. Toimenpiteet ovat pääsääntöisesti viisivuotisia ja niihin kuuluvat esimerkiksi perinnebiotooppien hoito, luomutuotanto, suojavyöhykkeiden perustaminen (leveys 6-20 metriä, tuki n. 320 €/ha), kosteikkojen hoito, luonnon- ja maisemanhoidon tuki, peltojen ravinnepäästöjen (typpi) vähentäminen (minskat kväveläckage), laajaperäinen nurmituotanto (vallodling), uhanalaiset alkuperäisrodut sekä ympäristönsuojelutoimenpide (sisältää mm. ravinnetaseiden laskennan, maaperäanalyysiin perustuvien maaperäkartojen laadinnan, lietalannan tyyppipitoisuuden määrittämisen sekä torjunta-aineiden käsittelyyn ja käyttöön liittyviä rajoituksia).

Alueellisia tukimuotoja Södermanlandin läänissä ovat investointituet: (miljöinvesteringar) kosteikkojen kunnostus tai perustaminen (anläggas eller restaureras våtmark), fosforinkerääjäpatojen rakentaminen (damm som samlar fosfor), perinnebiotooppien kunnostaminen (restaurering av betesmark och slåtterängar), maisemanhoidon erityistuki (specialinsatser i landskapet), rakennetun kulttuurimaiseman kunnostus (restaurering av överloppsbyggnader), puukujanteiden kunnostus (restaurering och återskapande av alléer), säätösalaajitus (reglerbar dränering) ja petoaidan rakennus (stängsel med rovdjur).

Lisäksi alueellista ympäristötukea Södermanlandin läänissä voi saada vaikeasti saavutettavien perinnebiotooppien hoitoon, biokesannoinnille, arvokkaille lintupelloille, mosaiikkimaiden hoitoon, perinnebiotooppien kunnostukseen, erityisen arvokkaiden maisemaelementtien hoitoon, sovellettujen suojavyöhykkeiden perustamiseen (perustetaan esimerkiksi peltojen painanteisiin) sekä perinteiseen heinäntekoon.

Perinnebiotooppien hoitoon suunnattuun valtakunnalliseen ympäristötukeen laitumille ja niityille (betesmarker och slåtterängar) kuuluu yhdeksän perinnebiotooppityyppiä. Esimerkiksi erilaiset niityt, hakamaat ja metsälaitumet, joita hoidetaan joko laiduntamalla tai niittämällä. Viranomaisen laatii ja antaa viljelijälle sitoumus suunnitelman, jossa määritellään ne lohkot, joita sitoumus koskee, niiden pinta-alatiedot sekä hoitovelvoitteet. Sopimus tehdään viideksi vuodeksi.

Tukea maksetaan porrastetusti riippuen kohteen biologisesta ja kulttuurihistoriallisesta arvosta, perinnebiotooppityypistä ja mahdollisuudesta muihin tukiin. Esimerkiksi luonnonlaitumille alin tuki on 1 250 kr/ha (140 €), erityisen arvokkaille laitumille (saa tilatukea) 2 050 kr/ha (230 €) ja erityisen arvokkaille laitumille (ei tilatukea) 3 850 kr/ha (430 €). Vastaavasti niityille alin tuki on 1 450 kr/ha (160 €), erityisen arvokkaille niityille (saa tilatukea) 4 200 kr/ha (470 €) ja erityisen arvokkaille (ei tilatukea) 5 400 kr/ha (600 €).

Kun kyseessä on erityisen arvokas luonnonlaidun tai niitty viranomaisen määrittelee tukikelpoiset alueet ja niiden erityiset hoitovaatimukset. Erityisen arvokkaat alueet ovat joko kulttuurihistoriallisesti arvokkaita tai niiden kasvillisuus tai lajisto osoittaa, että niitä on laidunnettu tai niitetty pitkään. Nämä alueet sijaitsevat usein Natura 2000 -alueilla. (TEHO-hankkeen julkaisuja 7/2011).

3. RETKEILY LÄHIALUEEN LAIDUNNETUILLE PERINNEBIOTOOPEILLE

Luento-osuuden jälkeen tutustuimme alueelle tyypillisiin perinnebiotooppeihin Ulrikan ja Ewan opastuksella. Perinnebiotooppeja ei ole voimaperäisesti muokattu tai lannoitettu ja jatkuvan laidunnuksen seurauksena alueille on kehittynyt monimuotoinen kasvi- ja hyönteislajisto, joka säilyminen vaatii laidunnuksen tai niiton jatkumista. Käymällämme kohteella hoito oli järjestetty laiduntamalla sitä maatalousoppilaitoksen karjalla.

Osa vieraillemastamme perinnebiotooppialueesta oli luokiteltu erityisen arvokkaaksi ja se sai korotettua ympäristötukea – seisoiimme maastossa kahden lohkon rajalla, josta toinen sai korotettua, erityisen arvokkaan tukea (rinteen puoleinen alue). Laitumella esiintyi runsaasti perinnebiotoopeille tyypillistä kasvilajistoa, mm. isolinnunruohoa ja näyttäviä kämmeköitä. Lisäksi alue on uhanalaisen palosirkan esiintymisaluetta, mikä tuo sille erityisarvoja luonnon monimuotoisuuden kannalta.

Opintomatkalaiset maastossa tutustumassa perinnebiotooppien hoitoon ja lajistoon (Kuvat: Ilona Helle).

Kommentteja Ruotsin ympäristötukijärjestelmästä ja perinnebiotooppien hoidosta:

*"Tukijärjestelmä joustavampi kuin Suomessa, perinnebiotooppien hoitoon panostettu."
"Monimuotoinen ja ilmeisen joustava" "Ihan yksinkertainen ei taida olla Ruotsissakaan."
"Aikalailla samanlaista kuin Suomessakin. "Laidunnus maisemapelloilla yleisempää."
"Perinnebiotoopit hoituivat kätevästi laiduntamalla." "Tuntuu selkeämmältä, avustajat myös auttavat, tekevät myös suunnitelmat." "Enemmän viranomaistoimintaa, tukea, viljelijälle kuin meillä." "Ruotsissa on nähtävästi monipuolinen tarjonta erilaisia ympäristövaihtoehtoja, jotka tehdään tilan mukaan. Perinnebiotooppien hoitoon panostetaan." "Mukavan näköisiä laitumia. Paljon eri lajeja." "Järjestelmä yhtä sekava kuin Suomessa. Työllistää byrokratiaa."
"Ei samanlaista pilkuntarkkaa hommaa kuin Suomessa." "Monimutkainen [tukijärjestelmä]."
"Kyllä oli paljon lajeja." "Ruotsilla "rajattomat" resurssit, rahaa on." "Vaihtoehtoja paljon."
"Paremmiin hoidettu, paljon alueita eläinten laitumina" "Kohtalaista, hieman parempaa"
"Erityistuet vaikuttivat väljemmiltä kuin Suomessa." "Olisiko vähän innovatiivisempi kuin Suomessa. Perinnebiotooppeja sekä muita kohteita todellakin näkyi bussin ikkunasta."
"Mielenkiintoinen reissu. Tulisi katsoa kotonakin ympärille " "Monipuolinen/rönsyilevä [ympäristötukijärjestelmä]. Samoja ongelmia myös meillä."*

Päivän lopuksi kävimme kahvilla Nynäsin linnan Orangeriet –ravintolassa, jonka jälkeen siirryimme ensimmäisen yön majoitukseen (Mjölby Stadshotell, Järnvägsgratan 24, 59552 Mjölby www.mjolbystadshotell.se).

Ensimmäisenä yöpaikkanamme toimi melko vaatimaton Mjölbyn kaupunginhotelli. Aamulla jatkoimme hotellilta matkaa bussilla kohti Väderstad:n tehdasta, joka sijaitsi noin 15 minuutin ajomatkan päässä yöpymispaikastamme (Kuvat: Ilona Helle).

Kommentteja ensimmäisestä päivästä yleensä:

"Kohde oli mielenkiintoinen ja aikaa riittävästi" "Luentopaikka kävi henkeen, tms. kalkkimaali kosteana." "Kohteet olivat mielenkiintoiset ja esittelyt hyvät: ilman näitä matka olisi ollut vajaan." "Matka-aikataulussa olisi ollut petraamista: yömatkustaminen alkoi valitettavasti vaatia veronsa juuri luentoajan aikaan, vaikka etukäteen odotin suurimmalla mielenkiinnolla juuri sitä." "Ravintolan ruoka oli hyvää ja kaikki järjestelyt kohdallaan." "2Mielenkiintoinen kohde" "Kohde ihan sopiva opintomatkaan" "Aika oli ihan sopivasti, joskus pientä ajanpuutetta" "Matkanjärjestelyt hyvät" "8+" "Kannatti päivä uhrata tähän aiheeseen" "Opas loistava ja tarpeellinen." "Päivälle tuli vähintäänkin tarpeeksi pituutta." "Hyvät järjestelyt, sopi hyvin retkiaiheeseen." "Hyvin meni. Päivä oli pitkä ja rankka." "Kohteet mielenkiintoisia. Säälle ei voinut mitään." "Oli aikaa." "Päivästä tuli aika pitkä. Kohde oli mielenkiintoinen. Aikaa oli hyvin." "Oli mielenkiintoinen. Aikaa sopivasti."

TIISTAI 26.6.2012

1. TEHDASVIERAILU VÄDERSTAD

<http://www.vaderstad.com>

Väderstadin perheyhtiö viettää tänä vuonna 50-vuotisen toiminnan juhluvuotta. Väderstad:n tarina alkaa vuodesta 1962, jolloin Rune ja Siw Stark viljelivät 30 hehtaarin tilaa lähellä Väderstadia. Tilan jäykät maalajit laittoivat muokkausvälineet kovalle ja Rune päätti suunnitella ja valmistaa itse tilalleen sopivan äkeen. Tästä sai alkunsa Väderstad, joka tällä hetkellä työllistää noin 900 työntekijää, joista Ruotsissa työskentelee noin 700 henkeä. Liikevaihtoa vuonna 2011 oli noin 184 milj. €. Päätuotteina ovat maanmuokkaus- ja kylvökoneet. Tunnettuja merkkejä ovat mm. Carrier ja Rapid. Yhtiön omistus ja johto ovat edelleen Starkin perheen hallussa.

Tehtaalla meidät otti vastaan Anders Yngvee, joka on ollut yrityksen palveluksessa vuodesta 1978. Yngvee vastaa tehtaalla varaosista (Andersilla on Väderstadin punainen Porsche 911). Tehdaskierroksen aikana meille kerrottiin eri tuotteiden valmistustavoista. Suurin osa metalliosista tulee alihankkijoilta ja käytännössä vain koneiden kokoonpano ja maalaus tehdään tehtaalla. Suurin osa hitsauksista tehdään myös tehtaassa. Alihankkijat sijaitsevat lähellä tehdasta ja samaten suurin osa työvoimasta on ns. oman kylän poikia. Pääsimme näkemään eri muokkaus- ja kylvökoneiden kokoonpanon hitsauksesta maalauksen kautta lopulliseen tuotteeseen. Eniten esiteltiin uutta Spirit -mallin kylvökonetta, joka on lanseerattu tänä vuonna markkinoille. Myyntimääriin, raudan käyttömääriin ja muihin vastaaviin kysymyksiin meille ei annettu vastausta: asiat kuuluvat liikesalaisuuden piiriin. Samoin kuvauskielto tehtaalla oli ehdoton. Käyttöön oli tulossa uutta tehdastilaa, jota parhaillaan viimeisteltiin.

Väderstadilla on oma myyntiorganisaatiot eri maissa, Suomessa myynnin hoitaa Agrimarket. Tehtaan koneita viedään 30:n eri maahan. Suurimmat markkina-alueet ovat Ruotsi, Suomi, Tanska, Norja sekä Keski-Euroopan maat. Uutena tietona kerrottiin, että varaosia on mahdollista ostaa suoraan tehtaalta ilman Suomen välikäsiä. Tilauksen teko onnistuu joko soittamalla suoraan tehtaalle tai lähettämällä sähköpostia. Andreas Yngvee lupasi toimituksen 24 h aikana minne tahansa Suomeen. Tarvittaessa palvelua löytyy myös suomen kielellä.

Myös tehtaan ulkopuolella oli siistiä. Tehtaan sisällä oli kuvauskielto.

Kommentteja kohteesta:

"Väderstadin tehdas oli todella siisti" "Tarkka aikataulu, hyvä yleiskuva tehtaasta. Robottien osuus työstä suuri. Puhdistus ja maalaus olivat hienoja juttuja. Robotti näytti oikealta maalarilta työtakissaan" "Väderstad panostaa siihen, että koneet ovat laadukkaita ja toimivat pitkään. Suora varaosatoimitus oli uusi tieto" "Varmaan hyvin pärjäävä tehdas. Ystävällinen palvelu. Perheyriytys. Plussaa saa, että Suomi Ruotsin jälkeen merkittävin markkina.

Suomalaisilla metallitehtailla opittavaa." "Jämsästä ja siistiä" "Perheyrittäjä, siisti moderni kokoonpanotehdas" " Hyvät kahvit ja mielenkiintoinen esittely" "Mielenkiintoinen vierailupaikka. Hyvin järjestetty esittely. Siisti paikka. Pajasta voi kasvaa menestyvä isompi firma. Voi ajatella, että koneessa osatkin osuvat kohdalleen, jos tavarat tehtaalla pysyvät järjestyksessä" "Siisti perheyrittäjä. Varaosat voi tilata suoraan tehtaalta ilman välikäsiä" "Tehdas siisti ja kaikki hyvässä järjestyksessä" "Suuri tehdas. Vain hitsaukset, maalaukset ja kokoonpano. Hyvä työtahti työntekijöillä, siisti tehdas, kulkeminen tehtaassa aiheutti muutamia vaaratilanteita, kohde hyvä tulkkaus loistava" "Pitkäjänteisen, järkevän, kekseliään, yrittämisen aikaansaama yrityksen vahvistuminen. Työskentelytilojen poikkeuksellisen hyvä siisteys, työpisteiden siisteys, toiminnan kehityksen suunta" "Tehdas oli huippu siisti, työntekijät tekivät töitään.Oli sopiva ja tulkki oli selväsanainen kaikki varmaan kuulivat (kuulolaitteet saatiin tehdaskäynnillä)"

KESKIVIIKKO 27.6.2012

2. TILAVIERAILU: Strömsnäs Gård, Strömsnäs vägen 154, Tågarp

Strömsnäs Gård on tällä hetkellä yksi Ruotsin suurimpia viljatilajoja. Tila sijaitsee Ruotsin parhaimmilla maatalousalueilla Skånessa lähellä merta. Tilan omistavat Karl ja Anders Ingemarsson. Omistajilla on maatila kolmena eri yrityksenä, Andreaxella ja Karlilla on oma yrityksensä ja sen lisäksi he omistavat yhden yhteisen yrityksen. Andreaxen aloittaessa maatilan koko oli 103 ha. Kun Karl lopetti opiskelunsa, ja tuli mukaan yritykseen, tilakokoa aloitettiin kasvattamaan määrätietoisesti. Tällä hetkellä tilan koko on 1 420 ha, josta noin puolet on vuokrapeltoa. Pellot sijaitsevat 12 km:n säteellä tilakeskuksesta. Vertailupohjan antaa skånelaisen viljatilalan keskikoko, joka on noin 60-70 ha. Karlin mukaan tilan kokoa ei voi enää kasvattaa tällä työmäärällä. Työvoimana on isä Andreas, poika Karl sekä yksi palkattu työntekijä. Kiireaikana on lisäksi palkattuna yksi työntekijä lisää.

Tilan isäntäväki isä Andreas (keskellä) ja poika Carl (oikealla) Ingemarssons. Iso tila, isot koneet (Kuvat: Hannu Vuoriniemi).

Pellon vuokrahinta on tällä hetkellä noin 375-1 250 €/ha ja pellon ostohinnat ovat noin 30 000 €/ha tietämällä. Pellon keskimääräinen tuki on noin 270 €/ha. Viljelijät olivat kateellisia suomalaisille, jotka heidän mielestään ovat hoitaneet maatalouden tukiedunvalvonnan ja neuvottelut hyvin EU:n suuntaan.

Perinnebiotooppialueita tilalla on noin 100 ha. Pelloille jätetään vesistöjen varrelle 6 m suojakaistat. Keskisadot viljoilla ovat hyvät, esim. syysvehnällä noin 7 000-10 000 kg/ha. Työnjako on järjestetty niin, että Karl hoitaa peltopuolen ja Andreas kotieläimet. Tilalla viljellään pääkasveina syysvehnää ja syysrapsia, jota he pyrkivät viljelemään niin paljon kuin mahdollista. Sokerijuurikasta viljellään noin 120 ha alalla. Osa pelloista on myös nurmella, jonka rehu käytetään 70 kpl:n Charolais-emolehmän rehuksi. Tilalla on hyvä jalostuskarja, josta tuodaan eläimiä myös Suomeen.

Puinnit aloitetaan heinäkuussa ja lopetetaan syyskuussa. Puinnit jaksottuvat noin 6-8 vk:n ajalle. Sadon puintikosteus on noin 20%. Tämä tarkoittaa sitä, että suurin osa viljoista kuivataan ennen varastointia. Korjuu tehdään tilan omalla puimurilla, jolla normaalisyksynä ehditään puimaan kaikki tilan pellot. Joinakin syksyinä on jouduttu turvautumaan ostopalveluun. Puinnin jälkeen n. 24 h sisällä levitetään pelloille glyfosaatti -ruiskutus kestopikkakasvien torjumiseksi. Pelloilla käytetään kevennettyä muokkausta.

Kommentteja tilasta:

"Kohteet sopivia, aikataulu kiireinen" "Suomessa en ole käynyt näin suurella tilalla" "Viljavat hyvät maat. Omistajien uskallus uskomatonta. Tilan vanha isäntä lainatakseni työtä, työtä" "Yllätys tilan suuruus, pieni työvoima tilakokoon nähden, alueen tilojen keskikoko yllättävän pieni 60-70 ha. Yleisesti tilojen pihat ja ympäristö siistit, hyvin hoidetut koneet, koneet varastossa." "Tilavierailu oli 10 arvoinen. Oltiin niin ystävällisiä ja selvää saatiin." "Siistiä täälläkin ja hyvä esittely. Maantieteellinen sijainti vaikuttaa aikalailla satotasoihin ym. kovin pienellä porukalla pyörii tosi iso tila nykypäivänä. (entäs jos yrittäjä yrittäjät sairastuvat)" "Kohde sopi hyvin ohjelmaan ja tulkkaus toimi molemmissa paikoissa" "Kiva kun päästiin käymään maatilalla. Ystävälliset isännät""Tilavierailulla ystävälliset isännät ja hyvä esittely" "Ei moitittavaa" "Kohteet oli hyviä" "Päivän aikataulusuunnitelmat eivät onnistuneet"

KESKIVIIKKO 27.6.

Borgeby Fältdagar

<http://www.borgebyfaltdagar.se/>

Aamulla lähdimme Borgeby Fältdagar – Borgebyn peltopäiville, yhdelle Ruotsin suurimmille maatalousmessuille. Messuilla oli näytteilleasettajia kaikkiaan n. 300 kpl. Tämän vuoden teema oli energia. Fältdagar on rakennettu pellolle ja se sisältää normaalien messuosastojen lisäksi kasvinjalostajien ja kasvinsuojeluaineiden valmistajien koeruutuja. Se on mahdollista, kun messut pidetään vuosittain samalla alueella, jonne on valmiiksi rakennettu hyvät kulkuyhteydet ja muuta messuilla tarvittavaa infraa. Peltoaukea on laaja, siellä pidettiin paljon työkonenäytöksiä mm. heinäkorjuun, puinnin ja muokkauksesta. Paikalla oli kaikki suurimmat konevalmistajat. Koeruudut ja työnäytökset olivat ehkä näyttelyn parasta antia.

Pääsimme tutustumaan Dupontin ja Dow AgroScience –osastoilla kasvinsuojeluaineiden- ja kasvilajikekoeruutuihin. Saimme koeruutujen esittelyt Bernerin suomalaisten edustajien toimesta suomeksi. Meille esiteltiin koeruuduilla eri kasvinsuojeluaineiden vaikutuksia eri seoksilla ja käytöllä. Saimme tietoa myös uusista kasvilajikkeista ja koetuloksista. Kiinnostavin uutuuksia oli ehkä Pioneer-syysrapsi, jota tulee Suomeen ensi vuonna. Keski-Ruotsissa on päästy jopa 5 000 kg/ha satoihin. Se on hybridilajike ja siemenmäärä/ha on erittäin pieni. Jopa noin 80 tainta neliölle riittää hyvän sadon saavuttamiseksi.

Näyttelyalue oli erittäin laaja ja näkemistä olisi riittänyt useammaksi päiväksi. Mieleen näyttelystä jäivät hyvät näyttelyalueet sekä erinomaiset näytteilleasettajien teltat, joissa lähes kaikissa teltoissa oli tutustujille tarjoulua. Suositeltava vierailukohde! Tänä vuonna näyttelyyn tutustui 16 900 vierasta. Vertailuksi Oripään Okra-näyttelyssä kävi tänä vuonna 70 000 vierasta.

Kyösti Nissi kertoo uusista kasvinsuojeluaineista (vasen kuva). Puintinäytökset annettiin syysrapsikasvustossa (oik. kuva) (Kuvat Ilona Helle ja Hannu Vuoriniemi).

Kommentteja kohteesta:

"Iso ala oli ja nähtävää oli vaikka kuinka paljon. Olivat kyllä hyvät oppaat osasivat suomentaa""Erinomainen paikka. Kyllä nähtävää oli. Olis mennyt toinenkin päivä." "Mielenkiintoiset koealueet. Sain uusia ajatuksia. Kaikki natsas" "Suht. Isot, paljon näytteilleasettajia, konekanta isoa, aikaa kiertelyyn varattu riittävästi, ilmaiset tarjoamiset joka paikassa erona Suomen näyttelyihin, kohde hyvä, sopi opintomatkaan, aikaa riitti tästä, kieli aiheutti vain vähän ongelmia." "Isot koneet, Suurin osa meikäläisille. Oli mielenkiintoinen, oli sopiva aikaa oli riittävästi vaikka 2 päivääkin olisi mennyt jos olisi kaikki kohteet kierrellyt tarkemmin, Hieman kieliongelmiä ei haitaksi asti." "Peltoviljelyyn erikoistunut kohde, Hyvä kohde" "Paljon oli koneita ja isoja ja paljon koeruutuja". "Pieniä kieliongelmiä ilmeni omatoimi kierroksella muttei mitään ylitsepääsemättömiä. Hyvä tämäkin kohde ohjelmassa oli ja aikaa tarpeeksi vaikka alue oli laaja". "Hyvät ja mielenkiintoiset messut. Ei kieli eikä muitakaan ongelmia, aikaa riittävästi, liikaakin olisi sinne köpikseen voitu varata aikaa." "Hyvin järjestetty, työnäytökset saavutettavissa, katsomista olisi ollut toiseksikin päiväksi. Kohde sopiva englannin käyttö autto. Osaksi osasivat suomeakin." "Suuret mutta aika tiiviit=myös työnäytökset kävelymatkan päässä, Mielenkiintoiset hieman kieliongelmiä". "Anti jäi vähäiseksi kielen vuoksi, näytöksiä paljon, aika oli rajallinen, ehkä kaksi päivää olisi sopiva. Vieraskieli etelä murre ei avaudu helposti." "Koneet mahdollittoman suuria, iso alue, työnäytökset hyviä, suomessa ei yleensä koeruutuja näyttelyssä. Hyvä kohde tällaiselle matkalle." "Kahden päivän tutustumiskohde, ehdottomasti uudelleen. Useammalle osostolla samanlaiset esittelyt kuin Dupontilla ja Bernerillä. Aika ei riitä, ei suurta kieli ongelmaa, hyvä kun tulkki alan ihminen." "Ilma oli sopiva, koealueet olivat havainnollisia, ruoka ja wc järjestelyt olivat hyvät ja kahvia oli tarjolla. Tulkki oli hyvä samoin kaikki järjestelyt. Ilman tulkin apua en olisi ammattisanastoa ymmärtänyt, ruotsalaiset ja tanskalaiset olivat ystävällisiä ja avuliaita." "hyvin järjestetty, tarjoilua paremmin kuin Suomessa näyttelyssä. Hyvä kohde." "Suurta ja kansainvälistä, hyvin järjestetty."

Kootun palautteen perusteella osallistujat antoivat retkelle kokonaisarvosanaksi hyvän (arvostelu asteikolla 4-10). Palautteen matkasta antoi 17 osallistujaa, joista osa ei vastannut kaikkiin kysymyksiin. 7 osallistujaa ei palauttanut palautelomaketta.

Kuljetukset: 8,8
Majoitus: 8,6
Muu järjestely 8,6

Vapaa sana:

"Kiva reissu" "Enemmän tällaista, tosin sitten kun olisi aikaa lähteä mukaan". "Hyvä reissu!" "Höh""Kiitoksia järjestäjille." "Hyvin sujui ja olivat asialliset PAITSI loppukyyti. Lentoasemalla ryhmämatkahistoriani huippunoteeraus, Kiertoajeluun olisi Kööpenhaminaan hetki irrota tai vaikka Malmössä. Turha kiire ruokapysähdyksillä aikaa kuitenkin jäi sitten bussi pääteasemilla odotella vaan kokonaisuutena hyvin hoitui kaikki. Mahtavan hyvä opas! Sekä kääntäminen, että opas taidot olivat mielestäni erinomaiset. Suurkiitokset oppaalle ja oppaan löytäneille! Kiitos myös Ilonalle ja Hannulle."

"Aikaa jäi ihan liikaa Kööpenhaminan lentokentälle, olisi voitu lähteä näyttelystä aiemmin ja tehdä se luvattu kiertoajelu Kööpenhaminan keskustaan kun kerta tähän asti oli tultu; muuten tosi hyvä matka-kiitokset Hannulle ennen kaikkea ja myös Riitalle ja Ilonalle." "Ruotsin bussi kyyti hyvä mutta kuljettajalla liian kiire kotiin, lentoasemalle jäi liikaa aikaa. Kööpenhaminan olisi voinut pikaisesti kiertää. Matkalaiset kiitettävän täsmällisesti paikalla sovitussa aikataulussa. Matkustajille ja tulkille kiitokset hyvästä työstä." "Suomen päälinja-auton vessa haisi pahalle (sille itelleen). Näyttelystä lähtö meni vähän ketuille jäi ns. 4,5 tuntia aikaa tapettavaksi, kuskin ja tulkin päätös. Välimatka näyttelystä kentälle oli niin lyhyt, että siihen tarvittava aika olisi ollut peremmin laskettavissa" "Jos oli tilattu kiertoajelu niin minne joutui, Ehkä kentällä riittää pienempi aika. Oliko matkan järjestäjä mukana lopun järjestelyissä EI HYVÄ!"

Ryhmänjohtajien loppusanat

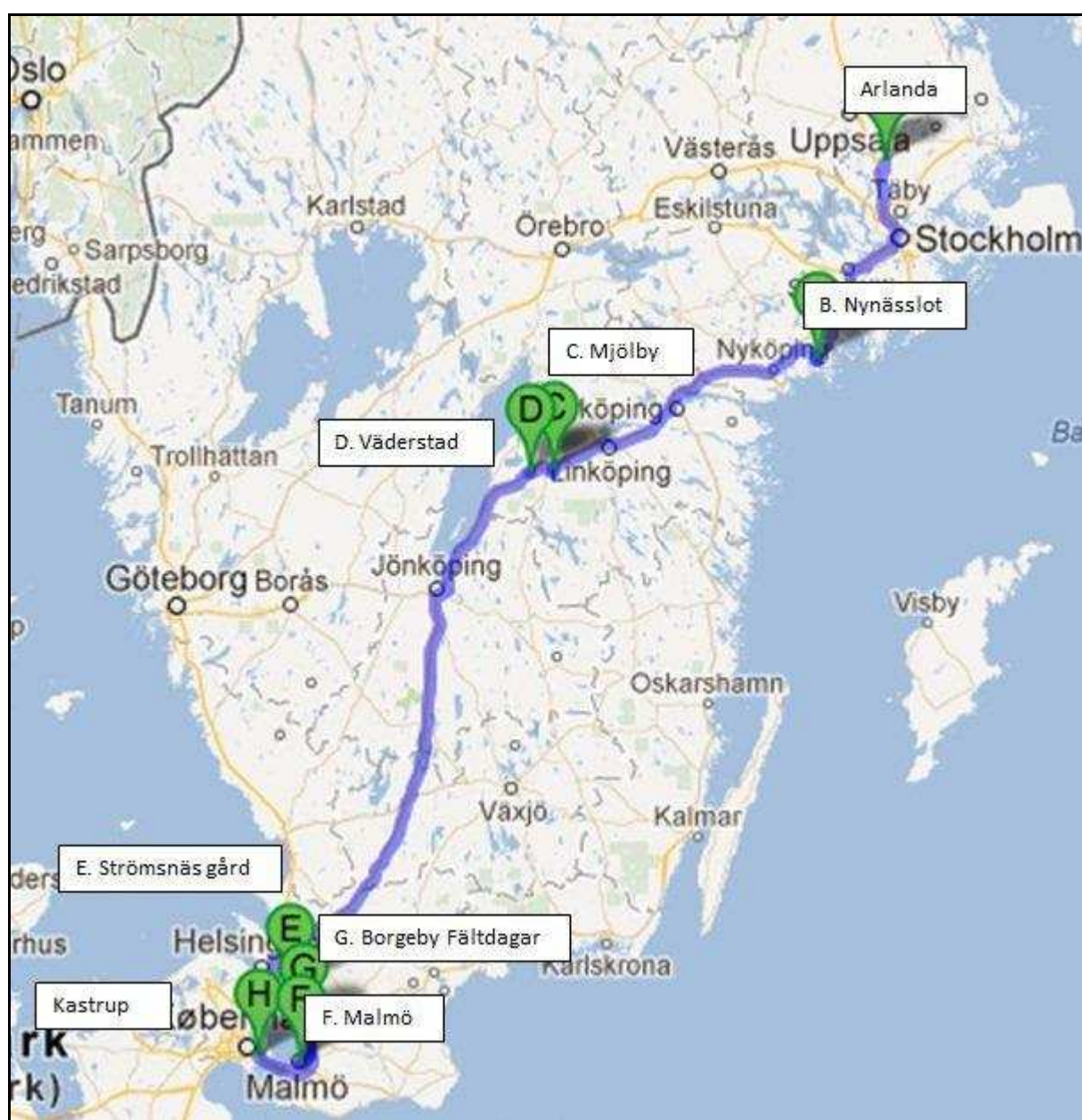
Kiitokset kaikille osallistujille. Osallistujat olivat aina ajoissa paikalla eikä tarvinnut odotella. Kohteet olivat palautteen mukaan mielenkiintoisia ja meidät otettiin joka paikassa avosylin vastaan. Aikatauluissa on aina tietysti parantamisen varaa. Välillä on kiirettä ja välillä on taas liikaa aikaa, mutta aina ei voi tietää miten paikallisesti asiat hoituu. Suurin murhe oli varmaan pois lähtiessä tapahtunut aikataulut, jossa luotettiin paikallisen bussikuskin ammattitaitoon. Hänen suosituksesta jäi Kööpenhamina näkemättä ja kuitenkin lentokentälle jäi huomattavasti aikaa. Suomen päässäkin oli lieviä hajuhaittoja kotimatkan aikana. Näistä pahoittelut.

Kaikesta kiireestä ja kiireettömyydestä huolimatta palautteen arvosanaksi muodostui hyvä ja osa oli valmis lähtemään uudelle reissulle. Ruotsin maataloudesta jäi positiivinen mielikuva. Eteläisessä Ruotsissa on huomattavan paremmat olosuhteet maataloudelle kuin täällä meillä. Tukijärjestelmien vertailussa saimme hyvää viestiä. Kenties Ruotsissa ollaan vähemmän tarkempia valvonnan kanssa kuin täällä meillä. Toisaalta ruotsalaiset olivat sitä mieltä, että meillä tukiasiat olivat hoidettu paremmin.

Kiitokset vielä kaikille!

Ilona ja Hannu

LIITE 1.

TÄKY+ -HANKE, OPINTOMATKA RUOTSIIN 25.-27.6.2012

Ohjelma

Maanantai 25.6.2012

Bussikuljetus Pihtipudas-Helsinki, liikennöitsijänä Haapa-Line.Oy

Bussin ajoreitti ja aikataulu:

Lähtö Pihtipudas Shell Putaanportti	Klo 0:45
Viitasaari ABC	klo 1:30
Hirvaskangas ABC	klo 2:30
Jyväskylä tilausajolaituri (Harjukatu)	klo 3:00
Vaajakoski ABC	klo 3:15
Joutsa Huttula	klo 4:15
Helsinki-Vantaa	klo 7:05

Kuljettajana toimii Mika Haapa-aho 040 545 1959 tai mika.haapa-aho@haapa-line.com.

9:05 **Lento Tukholmaan**, perillä 9:00 (paikallista aikaa) ja siirtyminen linja-autoon.

klo noin

11:00 Saapuminen **Nynäsin linnaan** www.nynasslott.se Tutustuminen **Nynäsin maatalousoppilaitoksen** vuonna 2007 rakennettuun moderniin pihattoon. Esittelijänä toimii tilanhoitaja Ulf Segerström.

12.00 Lounas (omakustanne) Nynäsin linnan **Orangeriet –ravintolassa**, Nynäs Slott, 610 60 Tystberga. Ryhmällemme on varattu lounaaksi lämminsavulohta sitrusgratiinilla (135 kr.)

13.00 Ruotsin ympäristötuki- ja erityistukijärjestelmän esittely. Esittelijöinä Södermanlandin lääninhallituksen asiantuntijat Ulrika Roos ja Ewa Rosén.

14.00 Retkeily lähialueen laidunnetuille perinnebiotoopeille. Oppaina Ulrika ja Ewa.

16.00 Kahvit (omakustanne) Nynäsin linnan Orangeriet –ravintolassa, jonka jälkeen siirtyminen majoitukseen **Mjölby Stadshotell**, Järnvägsatan 24, 59552 Mjölby www.mjolbystadshotell.se

LIITE 2.

Tiistai 26.6.

7:00 alkaen Aamupala hotellilla ja huoneiden luovutus.

9:00 Lähtö hotellilta retkikohteisiin.

Väderstad-Verken AB, Hogstadvägen 2, 590 21 Väderstad. Väderstad:n perheyriityksenä toimivaan maatalouskonetehtaaseen tutustuminen. Useamman työvaiheen Väderstad-koneet pienentävät ympäristökuormitusta, säästävät työaikaa ja estävät maan tiivistymistä. Tehdas panostaa tuotekehitykseen ja sillä on hallussaan useita patenteja www.vaderstad.com. Tehtaalla meitä isännöi Andreas Yngve. Väderstadin väki toivoo, että tulemme myös vierailemaan näyttelyosastolla sekä seuraamaan näytöksiä Borgeby Fältdagar -messuilla.

Siirtyminen Malmön ympäristöön, jossa tilavierailukohde. Ajoaika noin 3 tuntia.

16:00 Tilavierailu. **Strömsnäs Gård AB, Strömsnäsvägen 154, 268 75 Tågarp.** Tilaa pitävät Carl ja Anders Ingemarsson. Tilalla on noin 1 300 ha viljelyksiä ja charolais -emolehmiä. Tila on erikoistunut kevennettyyn muokkaukseen ja maanrakenteen ylläpitoon. Esim. muokkaustraktoreina käytetään telatraktoria.

18:00 Majoittuminen hotelliin, **Hotel Plaza Malmö**, Kasinogatan 6, 20010 Malmö. www.hotel-plaza.se

Vapaa iltahjelma.

Keskiviikko 27.6.

7:00 alkaen Aamupala hotellilla ja huoneiden luovutus.

9:00 Siirtyminen linja-autoon ja ajo **Borgeby Fältdagar** - messuille: www.borgebyfaltdagar.se. Viime vuoden monipuoliseen messuohjelmaan ja -humuun voit tutustua oheisen linkin kautta: http://www.borgebyfaltdagar.se/?page=bilder___filmer&p=1937&m=1378

16.00 Lähtö kohti Kööpenhaminan lentokenttää. Mahdollisuus lyhyeen tutustumiskierrokseen Kööpenhaminassa.

20:30 Lento Kastrup – Helsinki klo 20:30. Perillä 23:05, siirtyminen linja-autoon ja lähtö kohti Jyväskylää.

Lisätiedot: Hannu Vuoriniemi, puh. 040 720 3641, hannu.vuoriniemi@mtk.fi
Ilona Helle, puh. 040 152 9946, ilona.helle@ely-keskus.fi

Opintomatkan järjestää MTK Keski-Suomen Täky+ -hanke, Keski-Suomen ELY-keskuksen ja maaseuturahaston tuella.

